

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«Επιστήμες της Αγωγής: Διδακτικές Πρακτικές και Διαδικασίες Μάθησης»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «Διδασκαλία, Μάθηση και ΤΠΕ»

Ιστορική Εκπαίδευση & Τ.Π.Ε.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μ. Ρεπούση

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ:

«Μηχανισμοί ελέγχου, απασχόληση και συνθήκες διαβίωσης των Ελλήνων μεταναστών και των Ελληνίδων μεταναστριών στις χώρες υποδοχής».

Δημιουργοί Σεναρίου: Τρικκαλιώτη Ειρήνη-Γεωργία & Κοϊδου Ιφιγένεια

Εισαγωγή

Το παρόν σενάριο διαπραγματεύεται τα στάδια της υποδοχής, του ελέγχου και της εύρεσης εργασίας των Ελλήνων μεταναστών και Ελληνίδων μεταναστριών σε Αμερική, Ευρώπη και Αυστραλία. Είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να ανακαλύπτουν τη νέα γνώση μέσα από την ανάγνωση και επεξεργασία πηγών. Χρησιμοποιείται ένα εύρος πηγών, διαφορετικών ειδών που ενσωματώνονται σε ποικίλες δραστηριότητες. Μέσω αυτών επιχειρείται η καλλιέργεια υψηλών - μεταγνωστικών δεξιοτήτων και η ενεργός εμπλοκή των παιδιών με εργασία σε ομάδες. Γενικός σκοπός του σεναρίου είναι η καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης μαθητών και μαθητριών μέσα από τη μελέτη και ερμηνεία των προτεινόμενων πηγών, αλλά και την αποτύπωση του πλαισίου τους. Επίσης, στον γενικό σκοπό περιλαμβάνεται και η κριτική προσέγγιση του φαινομένου της μετανάστευσης, με εστίαση στη μετανάστευση των Ελλήνων και Ελληνίδων, κατά τον 20^ο αιώνα.

Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται στη συνέχεια είναι ενδεικτικές και μπορούν να προσαρμοστούν στα ενδιαφέροντα και στις ανάγκες διαφορετικών τάξεων, όπως κρίνει ο/η εκάστοτε εκπαιδευτικός, προς όφελος των μαθητών και των μαθητριών. Με τη μορφή που είναι δομημένες απευθύνονται στις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού σχολείου (Ε' & ΣΤ').

Τα παιδιά προτείνεται να εργάζονται σε ομάδες και η χρήση Η/Υ με πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι προαπαιτούμενο για την υλοποίηση του σεναρίου. Αν διατίθεται εργαστήριο πληροφορικής, θα είναι βοηθητικό να χρησιμοποιηθεί.

Τέλος, αναφορικά με τον ρόλο του/της εκπαιδευτικού στην παρούσα διδακτική παρέμβαση, θα λέγαμε ότι είναι καθοδηγητικός και εμπυχωτικός. Ενισχύει τους μαθητές και τις μαθήτριες, επεμβαίνει όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο και τους βοηθάει να ανακαλύψουν και να δομήσουν τη νέα γνώση, σε ένα πλαίσιο δημοκρατικής και δημιουργικής αλληλεπίδρασης.

Στόχοι

Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

Οι μαθητές να:

1. Γνωρίσουν τους επίσημους μηχανισμούς ελέγχου και καταγραφής των μεταναστών στις χώρες υποδοχής.
2. Κατανοήσουν τις δυσκολίες στην εύρεση εργασίας που αντιμετώπισαν οι Έλληνες μετανάστες και οι Ελληνίδες μετανάστριες.
3. Καταγράψουν τους τομείς απασχόλησης των Ελλήνων μεταναστών και των Ελληνίδων μεταναστριών στις χώρες υποδοχής.

4. Αναδείξουν και να σχολιάσουν / ερμηνεύσουν τις συνθήκες εργασίας των Ελλήνων μεταναστών.
5. Διακρίνουν τη συμβολή των παιδιών στην παραγωγική διαδικασία - παιδική εργασία, στην Αμερική και να τη συγκρίνουν με το οργανωμένο σύστημα εκπαίδευσης των παιδιών αργότερα, σε Αυστραλία και Ευρώπη.
6. Εντοπίζουν τις κρατικές παροχές προς τους μετανάστες και να τις αντιπαραβάλουν με παροχές του ελληνικού κράτους προς τους σύγχρονους μετανάστες.

Ως προς τις Τ.Π.Ε

Οι μαθητές να:

1. Εξοικειωθούν με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων στην τάξη.
2. Αντιληφθούν ότι οι νέες τεχνολογίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτικά εργαλεία υλοποίησης δραστηριοτήτων και πηγές μάθησης.
3. Αξιολογήσουν την παιδαγωγική διάσταση των Τ.Π.Ε. με την αξιοποίησή τους για την άντληση πληροφοριών από το διαδίκτυο.

Ως προς τις Δεξιότητες

Οι μαθητές να:

1. Καλλιεργήσουν δεξιότητες κριτικής ανάγνωσης ιστορικών πηγών.
2. Προσεγγίζουν τις ιστορικές πηγές κατανοώντας το πλαίσió τους (χωροχρόνος, συγγραφέας).
3. Αναπτύξουν δεξιότητες ανάλυσης των πηγών και εξαγωγής συμπερασμάτων.
4. Βελτιώσουν τις δεξιότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, σε διαφορετικά είδη λόγου.

Ως προς τη διαδικασία της μάθησης

Οι μαθητές να:

1. Εργαστούν ομαδικά και να ασκηθούν στη συνεργατική μέθοδο προσέγγισης της γνώσης (ανάπτυξη αλληλοσεβασμού, συνεργατικότητας, ενεργού συμμετοχής ως μέλη ομάδας).
2. Κινητοποιήσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη.
3. Συμμετέχουν σε διαδικασίες ανακάλυψης και δόμησης της νέας γνώσης.

Μεθόδευση της διδασκαλίας

Περιγραφή των φάσεων υλοποίησης

Α' φάση

Αφόρμηση – ανάδειξη ιδεών

- ✓ Οι μαθητές θα περιηγηθούν στον ψηφιακό χάρτη του StoryMap js, της [εισαγωγικής σελίδας](#) της θεματικής: Συνθήκες Υποδοχής & Εγκατάστασης.

Εκεί θα παρατηρήσουν φωτογραφίες Ελλήνων μεταναστών και Ελληνίδων μεταναστριών. Θα ακολουθήσει καταιγισμός ιδεών και συζήτηση με αφορμή τις φωτογραφίες, αναφορικά με τις εμπειρίες των μεταναστών και μεταναστριών. Η πρώτη αυτή δραστηριότητα αφόρμησης ολοκληρώνεται με τη δημιουργία ενός εννοιολογικού χάρτη για τις εμπειρίες των Ελλήνων και Ελληνίδων στις χώρες υποδοχής, με το διαδικτυακό πρόγραμμα [bubbl.us](#) ή κατεβάζοντας το [Cmap](#). (Διάρκεια: 20')

Β' φάση

Κατανόηση και εμπέδωση των πτυχών του υπό διερεύνηση θέματος, μέσα από την επεξεργασία πηγών.

- ✓ Αρχικά, οι μαθητές και οι μαθήτριες μεταφέρονται στην καρτέλα [Αμερική](#), όπου διατίθεται υλικό για την υποδοχή και την εγκατάσταση των μεταναστών και μεταναστριών στην Αμερική. Εκεί εξερευνούν τη διαδραστική εικόνα genially.

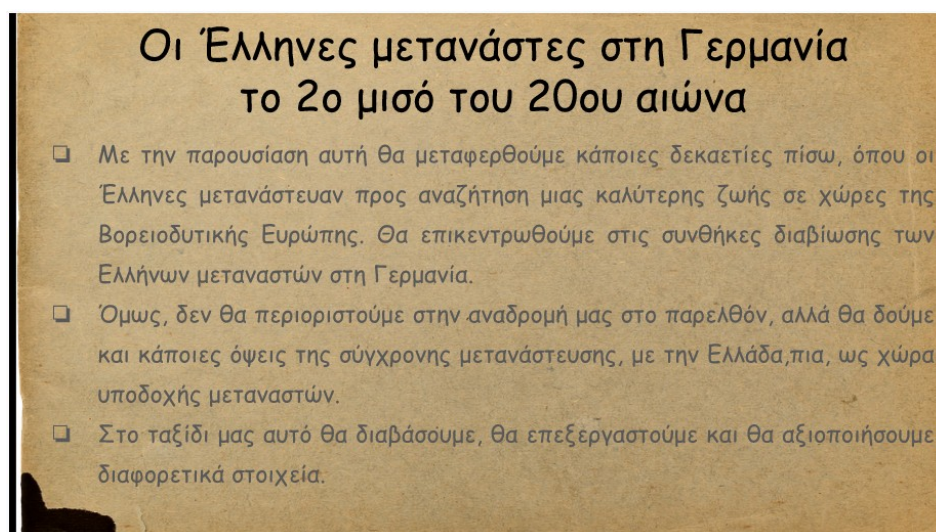

1. Πιο συγκεκριμένα, ζητάμε από τους μαθητές να πατήσουν στο εικονίδιο *μετάβασης σε τοποθεσία* που βρίσκεται περίπου στη μέση της διαδραστικής εικόνας, ώστε να μπορέσουν να περιηγηθούν στις εγκαταστάσεις του Ellis Island και να γνωρίσουν τον τόπο, τον οποίο χιλιάδες μετανάστες πρωτοαντίκριζαν φτάνοντας στην Αμερική. (Διάρκεια: 5')
2. Ακολούθως, ζητείται από τα παιδιά να επιλέξουν το εικονίδιο *προβολής βίντεο* και να παρακολουθήσουν το ντοκιμαντέρ με τίτλο «*Βρωμοέλληνες*». Μπορεί ο/η εκάστοτε εκπαιδευτικός να αξιοποιήσει ολόκληρο το βίντεο, με ενδιάμεσα διαλείμματα και συζήτηση στην ολομέλεια ή να προτρέψει τους μαθητές και τις μαθήτριες να παρακολουθήσουν τα δύο περικομμένα διαδραστικά βίντεο που υπάρχουν κάτω από το genially και να απαντήσουν στις ενσωματωμένες ερωτήσεις (εδώ προτείνεται η δεύτερη εκδοχή). (Διάρκεια:35')
3. Έπειτα, τα παιδιά μεταφέρονται στα εικονίδια του φακέλου , τα οποία και ενεργοποιούν. Εκεί, διαβάζουν τις επιστολές ενός μετανάστη και μιας μετανάστριας προς την οικογένειά τους. Μέσα από τον προσωπικό λόγο των δύο Ελλήνων, τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τις προσωπικές εμπειρίες του Κώστα και της Βασιλείας στη «νέα τους πατρίδα». Αφού διαβάσουν προσεκτικά τις επιστολές, απαντούν στα ερωτήματα της ψηφιακής δραστηριότητας. Οι απαντήσεις μπορούν να δοθούν προφορικά, σε μορφή συζήτησης. (Διάρκεια: 15')
4. Η περιήγηση συνεχίζεται επιλέγοντας το εικονίδιο της ανάγνωσης κειμένου όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες διαβάζουν το άρθρο «[*Ιστορικές διαδρομές: Το μεγάλο κύμα της*](#)

ελληνικής μετανάστευσης τον 20ο αιώνα». Ολοκληρώνοντας την ανάγνωση καλούνται να απαντήσουν στα ερωτήματα που έχουν ενσωματωθεί στο σημείο αυτό της εφαρμογής genially.

Προτείνεται να αξιοποιηθεί η πλατφόρμα [padlet](#) για την καταγραφή των σκέψεων των παιδιών και την μεταξύ τους ανταλλαγή απόψεων. Πρόκειται για ένα πολύ φιλικό στον χρήστη ψηφιακό περιβάλλον, όπου ο εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει τον διαδραστικό πίνακα της επιλογής του και τα παιδιά να τον αξιοποιήσουν εργαζόμενα σε ομάδες (Διάρκεια: 25').

- ✓ Το επόμενο υλικό που προτείνεται να αξιοποιηθεί βρίσκεται στην καρτέλα [Ευρώπη](#). Πρόκειται για μία ψηφιακή παρουσίαση της εφαρμογής Google slides, η οποία εσπάζει κυρίως στη μετανάστευση στη Γερμανία, συναρμολοώντας διάφορες πτυχές της μετανάστευσης των Ελλήνων και Ελληνίδων κατά τον 20ο αιώνα σε χώρες της Ευρώπης, με τη μετανάστευση αλλοεθνών προς την Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες.

1. Προτείνεται να ακολουθηθεί η ροή της ψηφιακής παρουσίασης, όπου υπάρχουν αρκετές πηγές, όπως στατιστικά δεδομένα, φωτογραφίες, αλλά και αποσπάσματα από βιβλία. Μέσω αυτού του υλικού τα παιδιά μπορούν να πάρουν πληροφορίες για τις συνθήκες υποδοχής και εγκατάστασης των Ελλήνων στη Γερμανία, αλλά και των μεταναστών στην Ελλάδα του σήμερα. Η παρουσίαση συνοδεύεται από ένα παιγνιώδες ερωτηματολόγιο, που βοηθάει τα παιδιά να εστιάσουν σε κάποια βασικά στοιχεία. (Διάρκεια: 60')
2. Αφού μελετήσουν, συζητήσουν και επεξεργαστούν όλα τα δεδομένα, τα παιδιά υπό την καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού, μπορούν να δημιουργήσουν μία ψηφιακή αφίσα με θέμα τη μετανάστευση και τα επαγγέλματα στις χώρες υποδοχής. Στην αφίσα τους τα παιδιά μπορούν να εμπλέξουν στοιχεία από τις παρουσιάσεις και των τριών προορισμών Αμερική-Αυστραλία-Ευρώπη ή να περιοριστούν στο υλικό της Ευρώπης. Για τη δημιουργία της αφίσας προτείνονται τα εξής εργαλεία: [myposterwall](#), [canva](#). (Διάρκεια: 30').

3. Τέλος, ζητείται από τους μαθητές και τις μαθήτριες να διαβάσουν το άρθρο της ηλεκτρονικής έκδοσης της εφημερίδας «*Πρώτο θέμα*»: «[Στοιχεία σοκ για την παιδική εργασία: Το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού παιδιών κάτω των 14 ετών εργάζεται!](#)». Ο/η εκπαιδευτικός αναθέτει στα παιδιά τον εντοπισμό των αιτιών της παιδικής εργασίας στις μέρες μας. Τις απαντήσεις τους οι μαθητές μπορούν να τις καταγράψουν και να συζητηθούν στην ολομέλεια της τάξης. Επίσης, μπορούν να δημιουργήσουν infographics με κείμενα, αριθμητικά δεδομένα και εικόνες για το συγκεκριμένο θέμα. Στο σημείο αυτό προτείνεται η χρήση της εφαρμογής [genially](#). Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να συνδυαστεί με το φαινόμενο της παιδικής εργασίας των Ελληνόπουλων στην Αμερική, στην αρχή του 20ου αιώνα (φωτογραφικό υλικό στην καρτέλα Αμερική). Ως επέκταση, μπορεί να αξιοποιηθεί υλικό για τα δικαιώματα του ανθρώπου και του παιδιού (ενδεικτικά: [compasito](#)) και να γίνει αντιπαράβολή της παιδικής εργασίας με τα προγράμματα εκπαίδευσης που προσφέρονταν στις χώρες υποδοχής (διαθέσιμο υλικό στο διαδραστικό βιβλίο της [Αυστραλίας](#) - πηγές: 1, 14, 15, 16 και στον εισαγωγικό χάρτη [StoryMap JS](#)). (Διάρκεια: 30')
- ✓ Προχωρώντας στην προσέγγιση της μετανάστευσης στην [Αυστραλία](#), τα παιδιά εξερευνούν το διαδραστικό βιβλίο «*Εμπειρίες Ελλήνων μεταναστών και Ελληνίδων μεταναστριών στην Αυστραλία*».

Ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ακολουθήσει τη ροή των πηγών του βιβλίου και να έχει μία πιο ολιστική αποτύπωση των συνθηκών υποδοχής και εγκατάστασης στην Αυστραλία, αναθέτοντας στις ομάδες τη μελέτη και παρουσίαση στοιχείων του ενσωματωμένου υλικού. Μάλιστα, μπορεί να χρησιμοποιήσει τις θεματικές στήλες του *radlet* που βρίσκεται ακριβώς κάτω από το διαδραστικό βιβλίο, για την καταγραφή των ιδεών των παιδιών και την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των ομάδων. Αν, όμως, επιθυμεί να εστιάσει στους επίσημους μηχανισμούς ελέγχου και καταγραφής των μεταναστών και στους τομείς απασχόλησής τους στην αγορά εργασίας, που είναι τα θεματικά αντικείμενα του παρόντος σεναρίου, τότε είναι

χρήσιμο να αξιοποιηθούν οι εξής πηγές: 5-12 & 17-22. Στην περίπτωση αυτή, από το padlet μπορούν να αξιοποιηθούν οι στήλες: 2,3 & 6. (Διάρκεια: 15', για τη μελέτη των συγκεκριμένων πηγών και 15' για την καταγραφή ιδεών στις στήλες του padlet και την ανταλλαγή απόψεων στην ολομέλεια).

1. Αφού μελετήσουν τις πηγές οι ομάδες μπορούν να δημιουργήσουν το δικό τους ψηφιακό βιβλίο για τη μετανάστευση. Εδώ προτείνεται η χρήση της εφαρμογής [storyjumper](#). Η καθεμιά από τις ομάδες αναλαμβάνει να αναφερθεί σε κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα. Για παράδειγμα μία ομάδα μπορεί να αποτυπώσει τους τομείς απασχόλησης και τις συνθήκες εργασίας, ενώ άλλη ομάδα μπορεί να μιλήσει για την εμπειρία της Μπονεγκίλα (ή και άλλων κέντρων κράτησης συνδυαστικά, όπως το Ellis Island) ή για τις παροχές του κράτους προς τους μετανάστες και τις υποχρεώσεις των μεταναστών. Τα παιδιά μπορούν να γράψουν στο βιβλίο τους κείμενο, να εισάγουν εικόνες και να καταγράψουν τη φωνή τους, ως αφηγητές. Σημειώνουμε και στο σημείο αυτό ότι οι πηγές που αναφέρονται στην εμπειρία της μετανάστευσης στην Αυστραλία μπορούν να συνδυαστούν με το υλικό για τη μετανάστευση στην Αμερική και την Ευρώπη, για μια πιο πολύπτυχη παρουσίαση του φαινομένου ή και να αξιοποιηθούν μεμονωμένα (Διάρκεια: 30').

Γ' φάση

Μεταγνώση - Τελική Αξιολόγηση

- ✓ Στην τελική αυτή φάση του σεναρίου και μετά από την επεξεργασία των ποικίλων πηγών που προσφέρονται στη θεματική, τα παιδιά δημιουργούν τη δική τους διαδικτυακή ραδιοφωνική εκπομπή, αναδεικνύοντας όποιο από τα ζητήματα που επεξεργάστηκαν επιθυμούν ή και συνδυασμό αυτών. Η φάση της προετοιμασίας της εκπομπής είναι σημαντική, καθώς τα παιδιά θα πρέπει να έχουν «τακτοποιήσει» το προς αξιοποίηση υλικό τους. Η σειροθέτηση του υλικού μπορεί να γίνει αρχικά με τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών για τις έννοιες στις οποίες θέλουν να αναφερθούν και έπειτα με τη σχεδίαση μιας παρουσίασης σε powerpoint, σε google slides ή στο [prezi](#), για να έχουν οργανωμένο το υλικό τους. (Διάρκεια: 30' για την προετοιμασία του υλικού).

Για την υλοποίηση της τελικής αυτής δραστηριότητας προτείνονται τα εξής ψηφιακά περιβάλλοντα: [listen2myradio](#) & [podbean](#). (Διάρκεια: 20').